

Zpráva o činnosti kontrolní rady

Grantové agentury České republiky za období od října 2016 do září 2017

Zpráva o činnosti kontrolní rady (dále také KR GA ČR, nebo KR) Grantové agentury České republiky (dále jen GA ČR) předkládaná Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (dále jen PS PČR) shrnuje činnost KR za uplynulých dvanáct měsíců, tedy za období říjen 2016 až září 2017. Zachovává strukturu předchozí Zprávy o činnosti KR z října loňského roku a pokračuje v započatých analýzách. Zpráva představuje rozšíření a aktualizaci zprávy předkládané v dubnu tohoto roku.

Působnost, složení a zasedání KR

KR je kontrolním orgánem, který byl ustanoven zákonem č. 110/2009 Sb., měnícím zákon č. 130/2002 Sb. o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů, podle § 36, odst. 7 tohoto zákona. V rámci svého legislativního zadání KR GA ČR ve smyslu znění odst. 6, § 36 zákona č. 130/2002 Sb. kontroluje legitimitu a regulérnost rozdělování finančních prostředků GA ČR a hospodaření s majetkem státu, k němuž má GA ČR příslušnost hospodaření. Dále projednává stížnosti na postup poskytovatele při hodnocení návrhů grantových projektů, případně dílčích nebo závěrečných zpráv o řešení projektu. Mimo to je KR orgánem, který může v důležitých případech předkládat stanoviska předsednictvu GA ČR.

Kontrolní rada má mít deset členů, které z řad odborníků jmenuje Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky na návrh právnických osob zabývajících se výzkumem a vývojem. Funkční období členů KR GA ČR je čtyřleté s možností jmenování nejvýše na dvě období po sobě následující. KR GA ČR také předkládá dvakrát ročně Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky výroční zprávu o své činnosti (tzv. dílčí v květnu a souhrnnou v listopadu). V uplynulém období KR pracovala v téměř plném personálním obsazení: ke dni 11. ledna 2017 byli PS PČR zvoleni dva členové KR, prof. Ing. Jan Roda, CSc. a doc. RNDr. Omar Šerý, Ph.D. Dne 4. 4. 2017 uplynulo funkční období prof. PhDr. Jany Geršlové, CSc., která v období říjen až březen vykonávala funkci předsedkyně KR GA ČR, a prof. Ing. Ladislava Jakla, CSc. Od dubna pracovala KR bez předsedy; kontrolní radu vedla a navenek zastupovala místopředsedkyně rady prof. Ing. Mária Režňáková, CSc. PS PČR jmenovala prof. PhDr. Janu Geršlovou, Ph.D. členkou KR GA ČR dne 7. 6.

2017 pro druhé funkční období. Do plného počtu členů kontrolní rady zbývá jmenovat jednoho člena.

Složení KR k 30. 9. 2017:

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc. (místopředsedkyně)

prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc.

prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc.

prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.

prof. JUDr. Věra Kalvodová, Dr.

prof. Ing. Petr Konvalinka, CSc.

prof. Ing. Jan Roda, CSc.

doc. RNDr. Omar Šerý, Ph.D.

Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D.

Ve sledovaném časovém období uskutečnila KR celkem 7 zasedání – konkrétně v termínech 10. 10. 2016, 29. 11. 2016, 26. 1. 2017, 23. 2. 2017 a 30. – 31. 3. 2017 (výjezdní zasedání společně s předsednictvem GA ČR), 5. 5. 2017, 19. 6. 2017. Jednání KR probíhala až na jedinou výjimku (posledního, výjezdního zasedání) v prostorách sídla GA ČR na Evropské třídě v Praze 6. Kromě toho, členové KR GA ČR byli pravidelně v kontaktu formou elektronické komunikace.

KR GA ČR vykonávala ve spolupráci s úsekem kontroly Kanceláře GAČR dohled nad činností celé GA ČR. Zasedání KR GAČR se pravidelně účastnili předseda GA ČR prof. RNDr. Ivan Netuka, DrSc., resp. od 10. prosince 2016 nově jmenovaná předsedkyně GA ČR RNDr. Alice Valkárová, DrSc. Dále byla na zasedáních přítomna ředitelka Kanceláře GA ČR Ing. Lada Knetlová a vedoucí úseku kontroly Ing. Martina Vondráčková. Předsedkyně GA ČR a ředitelka Kanceláře GA ČR podávaly informace o aktuální činnosti GA ČR; zároveň obdržely od členů KR přímé informace o zjištěných problémech jak ve finanční, tak i procesní oblasti systému grantové podpory základního výzkumu. Pro zajištění dobré informovanosti mezi KR a vedením GA ČR se předsedkyně KR (případně místopředsedkyně) pravidelně zúčastňovala zasedání předsednictva GA ČR.

Dohled nad činností a kontrola rozdělování finančních prostředků

Ve sledovaném období poskytovala GA ČR účelovou podporu na řešení grantových projektů v rámci několika skupin grantových projektů:

1. **standardní grantové projekty** (podpora projektů základního výzkumu bez dalších omezujících podmínek, tento typ projektů podporuje GAČR od svého

vzniku, od roku 1993). Téma projektu volí navrhovatel, délka trvání projektů je zpravidla 3 roky. Návrh je přijat k řešení, pokud splňuje všechny podmínky definované zákonem o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a podmínek definovaných v zadávací dokumentaci. Při posuzování a hodnocení návrhů projektů jsou hlavními kritérii originalita a kvalita návrhu projektu, dále odborné předpoklady navrhovatele dosáhnout deklarovaného cíle a také přiměřenost nákladů. Standardní projekty tvoří nejpočetnější skupinu podporovaných grantových projektů základního výzkumu.

2. **juniorské grantové projekty** na podporu mladých a začínajících vědeckých pracovníků je poměrně novou kategorií soutěže, vyhlášena byla poprvé v roce 2014. Návrhy mohou být ze všech oblastí základního výzkumu, délka trvání projektu je maximálně 3 roky. Tento typ grantů by měl vést především k budování mezinárodně zkušených vědeckých týmů vybavených patřičným vědeckým zázemím pro řešení základního výzkumu mezinárodního významu.
3. **postdoktorové projekty** na podporu mladých a začínajících vědeckých pracovníků (pouze v minulosti udělené projekty, nové soutěže se již nevyhlašují).
4. **mezinárodní grantové projekty** určeny na:
 - podporu projektů základního výzkumu na základě bilaterálních dohod GA ČR se zahraničními grantovými institucemi, zejména s Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), National Science Council of Taiwan (MOST) a National Research Foundation of Korea (NRF);
 - podporu projektů základního výzkumu hodnocených na principu „*Lead Agency*“ (LA), ve spolupráci s Fonds zur Förderung der wissenschaftlichen Forschung (FWF), Rakousko. Podmínkou poskytnutí podpory mezinárodnímu projektu ze strany GAČR je jeho schválení oběma národními poskytovateli.
5. **projekty na podporu excelence** v základním výzkumu. Účelem poskytování podpory na tento typ projektu je podpora multidisciplinárních projektů špičkového základního výzkumu pro několik vědeckých týmů, které nelze financovat v rámci standardních grantových projektů GA ČR (pouze v minulosti udělené projekty, nové soutěže se již nevyhlašují).

K zajištění kontrolní činnosti KR GA ČR v jednotlivých vědních oblastech si členové KR rozdělili jednotlivé oborové komise a jejich panely následovně:

- úsek technických věd:

prof. Ing. Rostislav Drochytka, CSc.

prof. Ing. Petr Konvalinka, CSc.

- úsek věd o neživé přírodě:
do konce ledna 2017 kontrolu prováděli všichni členové KR
prof. Ing. Jan Roda, CSc. (od února 2017)
Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D. (od února 2017)

- úsek lékařských a biologických věd:
prof. PhDr. Jana Geršlová, CSc. (do konce března, pak od června 2017)
Ing. Mirka Wildmannová, Ph.D. (do konce ledna 2017)
doc. RNDr. Omar Šerý, Ph.D. (od února 2017)

- úsek společenských a humanitních věd:
prof. Ing. Ladislav Jakl, CSc. (do konce března 2017)
prof. Ing. Mária Režňáková, CSc.

- úsek zemědělských a biologicko-environmentálních věd:
prof. Mgr. Libor Jan, Ph.D.
prof. JUDr. Věra Kalvodová, Dr.

Kontrolní činnost KR je ovlivněna harmonogramem vyhlášení a hodnocení veřejných soutěží na podávání projektů. Veřejná soutěž GA ČR je pro následující rok zpravidla vyhlašována s termínem uzávěrky na přelomu března a dubna a v následujících dvou měsících probíhá nejprve formální kontrola náležitostí předložených návrhů projektů a bezprostředně potom navazuje první fáze hodnocení návrhů projektů. Na úrovni panelů probíhá výběr zpravodajů a zahraničních oponentů. Důležitou součástí této fáze posuzování je zajištění dostatečného počtu nezávislých odborných posudků. Následuje důkladná diskuse na úrovni panelů a určení pořadí návrhů projektů (podzimní měsíce). V dalším kroku následuje určení finálního pořadí návrhů projektů na úrovni jednotlivých oborových komisí, které pak doporučí návrhy projektů pro financování. Předsednictvo GAČR pak definitivně rozhoduje o financování grantových projektů. Hodnocení dílčích a závěrečných zpráv o řešení projektů probíhá v měsících únor a březen nejdříve na úrovni hodnotících panelů, pak na úrovni oborových komisí. Závěrečné stanovisko k návrhům hodnocení projektů vydává předsednictvo.

KR GA ČR se věnuje **kontrole činnosti panelů** (podle výše uvedeného rozdělení členů KR GA ČR), průběhu **hodnocení návrhů** grantových projektů v hodnotících panelech a také i procesu **hodnocení dosažených výsledků** při řešení jednotlivých grantových projektů. KR GA ČR v případě nutnosti upozorňuje členy odborných orgánů na opomenutí nebo nedostatky, které se vyskytovaly při hodnocení projektů. Ve spolupráci s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR je důležitá i

kontrola využívání přidělených finančních prostředků v souladu s návrhy projektů i zadávací dokumentací (schválení přesunů finančních prostředků při opodstatněné změně v postupu řešení projektu).

V uplynulém období došlo ke všem činnostem odborných a řídicích orgánů GA ČR. Jednalo se zejména o následující zasedání odborných panelů, oborových komisí a předsednictva GA ČR:

- **Druhá fáze hodnocení žádostí o udělení grantů GA ČR, která probíhala v měsících říjnu až listopadu 2016**

Kontrolní rada může potvrdit, že celý proces výběru grantů a jejich hodnocení probíhalo **standardním způsobem**. Hlavní úlohu v tom mají **odborné panely**, které musí po zhodnocení všech návrhů projektů stanovit ve druhé fázi hodnocení pořadí návrhů projektů v rámci každého panelu. **Oborové komise (OK)** pak stanovují pořadí návrhů projektů v rámci dané vědní oblasti. Definitivní výběr financovaných projektů je proveden **Předsednictvem** GA ČR v součinnosti s předsedy a místopředsedy všech oborových komisí. V uplynulém období byla přitom vždy respektována doporučení panelů a oborových komisí. Výsledky celého procesu hodnocení shrnují následující tabulky¹:

Standardní projekty

Oblast	Počet všech návrhů	Počet posuzovaných návrhů	Počet financovaných projektů	Úspěšnost [%]
technické vědy	417	411	138	33,6
vědy o neživé přírodě	401	397	135	34
lékařské a biologické vědy	296	296	99	33,4
společenské a humanitní vědy	706	698	222	31,8
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	309	309	104	33,7
celkem	2129	2111	698	33,1

¹ Všechny tabulky této zprávy jsou koncipovány tak, aby bylo možné srovnání s předchozími obdobími a údaji v předchozích zprávách.

Juniorské projekty

Oblast	Počet všech návrhů	Počet posuzovaných návrhů	Počet financovaných projektů	Úspěšnost [%]
technické vědy	60	57	21	36,8
vědy o neživé přírodě	80	76	28	36,8
lékařské a biologické vědy	51	50	18	36,0
společenské a humanitní vědy	42	36	13	36,1
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	50	47	17	36,2
celkem	283	266	97	36,5

Mezinárodní (bilaterální) projekty

Oblast	Počet všech návrhů	Počet posuzovaných návrhů	Počet financovaných projektů	Úspěšnost [%]
technické vědy	19	12	5	41,7
vědy o neživé přírodě	24	19	6	31,6
lékařské a biologické vědy	11	6	1	16,7
společenské a humanitní vědy	17	15	3	20,0
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	9	8	0	0
celkem	80	60	15	25,0

V rámci společné výzvy na podávání mezinárodních (hodnocených na principu LA) rakousko-českých projektů základního výzkumu bylo podáno 80 návrhů projektů, které splňovaly podmínky pro hodnocení FWF, z nichž bylo financováno 12 projektů s počátkem řešení v roce 2017.

Z těchto dat je vidět, že proces hodnocení návrhů projektů vede, s výjimkou mezinárodních projektů, k přibližně stejné úspěšnosti grantových návrhů.

Zvláštní pozornost byla věnována důvodům pro nepřijetí nebo vyřazení projektů ze soutěží. U standardních projektů bylo v roce 2017 z celkových 2129

návrhů vyřazeno 18 návrhů projektů vyřazeno z formálních důvodů, tedy 0,8 %.
Důvodem bylo:

- 4x – navrhovatel nebo spolunavrhovatel podal více projektů (podmínky vyhlášení stanovují, že jedna osoba se může v rámci všech soutěží vyhlášených GA ČR v daném kalendářním roce účastnit nejvýše jednoho projektu v roli navrhovatele a nejvýše jednoho projektu v roli spolunavrhovatele),
- 9x – chyběla plná moc k podání třetí osobou,
- 1x – návrh projektu přišel po lhůtě,
- 1x – text návrhu projektu byl v nepovoleném jazyce,
- 3x – došlo k odstoupení ze soutěže.

U juniorských projektů bylo z celkových 283 návrhů vyřazeno 17 návrhů projektu, tedy 6,0 %. Důvodem bylo:

- 14x – nesplnilo povinnou stáž nebo byla překročena maximální doba od obhajoby disertační práce,
- 1x - chyběla plná moc k podání třetí osobou,
- 1x – text návrhu projektu byl v nepovoleném jazyce,
- 1x – došlo k odstoupení ze soutěže.

V mezinárodních soutěžích bylo z 80 návrhů vyřazeno 20, tedy 25,0 %. Přitom důvody pro vyřazení byly:

- 15x – nebyl návrh doporučen k financování od zahraničního poskytovatele,
- 5x – došlo k odstoupení ze soutěže.

Z meziročního srovnání plyne, že počet vyřazených projektů z formálních důvodů vzrostl. U standardních návrhů projektů byl největší nárůst u nedodání plné moci k podání návrhu projektu třetí osobou, u juniorských návrhů projektů nebyla splněna povinná stáž a u mezinárodních návrhů projektů bylo nejvíce návrhů projektů vyřazeno z důvodu nedoporučení k financování od zahraničního poskytovatele.

Celkově lze shrnout, že hodnocení žádostí o udělení grantu v GA ČR probíhalo **podle jejich odborné kvality a přiměřenosti finančních požadavků**.

- **Hodnocení průběžných zpráv řešených projektů, které probíhalo převážně v únoru 2017**

K hodnocení průběžných zpráv řešených projektů dochází nejprve v odborných panelech, následně v oborových komisích a závěrečné finální uzavření hodnocení je provedeno předsednictvem. Výsledky hodnocení průběžných zpráv řešených projektů shrnují následující tabulky:

Standardní projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	183	21	1	205
vědy o neživé přírodě	210	19	0	229
lékařské a biologické vědy	154	13	1	168
společenské a humanitní vědy	297	43	0	340
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	164	3	0	167
celkem	1008	99	2	1109

Postdoktorské projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	1	0	0	1
vědy o neživé přírodě	0	0	0	0
lékařské a biologické vědy	2	2	0	4
společenské a humanitní vědy	5	2	0	7
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	2	1	0	5
celkem	10	7	0	17

Juniorské projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	19	5	1	25
vědy o neživé přírodě	36	3	0	39
lékařské a biologické vědy	22	3	0	25

společenské a humanitní vědy	11	3	0	14
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	22	0	0	22
celkem	110	14	1	125

Mezinárodní (bilaterální) projekty

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	7	0	0	7
vědy o neživé přírodě	13	0	0	13
lékařské a biologické vědy	4	0	0	4
společenské a humanitní vědy	1	0	0	1
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	1	0	0	1
celkem	26	0	0	26

Projekty na podporu excelence v základním výzkumu

Oblast	Splněno	Splněno s výhradou	Zastaveno	Celkem
technické vědy	5	1	0	6
vědy o neživé přírodě	9	0	0	9
lékařské a biologické vědy	7	0	0	7
společenské a humanitní vědy	6	3	0	9
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	6	0	0	6
celkem	33	4	0	37

Průběh řešení grantových projektů byl ve velké většině projektů bez jakýchkoliv problémů jak po odborné, tak finanční stránce. U podstatně nižší části projektů (9,4 %) byly nalezeny určité problémy ve způsobu řešení projektů např. nedostatečná publikační aktivita, nepřesnosti v použití nebo doložení čerpání finančních prostředků či nedostatečné upřesnění plánu řešení projektu pro příští rok. Při meziročním srovnání můžeme konstatovat, že podíl projektů, u kterých byly identifikovány určité nedostatky, na celkovém počtu projektů meziročně klesl o 3,1 p.b. Pouze u minima projektů (0,2 %) byla nalezena taková pochybení, že bylo ukončeno jejich financování a projekty proto nebudou dokončeny. K poklesu došlo i v případě projektů, u kterých bylo zastaveno financování, a to o 0,3 p.b.

- **Hodnocení závěrečných zpráv ukončených projektů, které bylo náplní prací poradních orgánů v průběhu března 2017**

V průběhu zasedání byly hodnoceny výsledky dosažené při řešení financovaných projektů s rokem ukončení 2016 a projektů, kdy bylo na žádost řešitele odloženo hodnocení zpravidla o jeden rok. Výsledkem hodnocení projektu může být konstatování, že splnění cílů a dosažené výsledky jsou vynikající, splněno, splněno s výhradou, nesplněno, případně hodnocení odloženo. Výsledky hodnocení průběžných zpráv řešených projektů shrnují následující tabulky:

Standardní projekty

Oblast	Vynikající	Splněno	Splněno s výhradou	Nesplněno	Odložené hodnocení	Celkem
technické vědy	14	86	5	1	16	122
vědy o neživé přírodě	33	95	3	1	16	148
lékařské a biologické vědy	21	46	3	3	26	99
společenské a humanitní vědy	17	46	10	4	116	193
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	27	57	1	0	26	111
celkem	112	330	22	9	200	673

Postdoktorské projekty

Oblast	Vynikající	Splněno	Splněno s výhradou	Nesplněno	Odložené hodnocení	Celkem
technické vědy	3	18	3	1	7	32
vědy o neživé přírodě	3	26	1	0	4	34
lékařské a biologické vědy	0	6	2	0	6	14

společenské a humanitní vědy	3	7	3	4	28	45
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	1	18	0	1	9	29
celkem	10	75	9	6	54	154

Juniorské projekty

Oblast	Vynikající	Splněno	Splněno s výhradou	Nesplněno	Odložené hodnocení	Celkem
technické vědy	0	0	0	0	1	1
vědy o neživé přírodě	0	1	0	0	0	1
lékařské a biologické vědy	0	0	0	1	0	1
společenské a humanitní vědy	0	0	0	0	0	0
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	0	0	0	0	1	1
celkem	0	1	0	1	2	4

Mezinárodní (bilaterální) projekty

Oblast	Vynikající	Splněno	Splněno s výhradou	Nesplněno	Odložené hodnocení	Celkem
technické vědy	0	2	0	0	0	2
vědy o neživé přírodě	2	3	0	0	0	5
lékařské a biologické vědy	0	1	0	1	0	2
společenské a humanitní vědy	0	0	0	0	0	0
zemědělské a biologicko-environmentální vědy	0	1	0	0	0	1
celkem	2	7	0	1	0	10

Přehledy o výsledcích hodnocení závěrečných zpráv ukončených projektů ukazují na poměrně významné rozdíly mezi jednotlivými vědními oblastmi z hlediska úspěšnosti projektů. Zejména řešitelé projektů v oblasti společenských a humanitních věd (OK 4) velmi často žádají o odložení jejich hodnocení. Počet žádostí o odložení

hodnocení významně vzrostl zejména v tomto roce, proto mu byla věnována pozornost i na společném jednání KR a Předsednictva GA ČR (viz níže).

Stejně jako v minulých letech vykonávali členové KR kontrolní činnost na některých zasedáních hodnotících panelů a oborových komisí. Cílem byla kontrola jednotného postupu při hodnocení a dodržení souladu hodnotících kritérií se zadávací dokumentací. Převážné většiny všech zasedání panelů a oborových komisí se zúčastňovali pověřeni členové předsednictva GA ČR a jejich účast tak nemalou měrou přispívá ke korektnímu průběhu hodnocení. Ve všech třech výše uvedených fázích hodnocení bylo členy KR fyzicky celkem provedeno 68 kontrol na zasedání odborných panelů a oborových komisí. Nejdůležitější skutečnosti získané z těchto kontrol pak byly hodnoceny vždy na následujícím zasedání KR a se shrnutím výsledků kontrolní činnosti bylo pravidelně seznamováno předsednictvo GA ČR.

- **Hodnocení čerpání finančních prostředků poskytnutých příjemcům na řešení projektů**

V uplynulém období KR úzce spolupracovala s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR při kontrolách čerpání finančních prostředků poskytnutých příjemcům na řešení projektů. Většina kontrol probíhala podle předem schváleného plánu kontrol. Další část projektů pak byla kontrolována na základě požadavků KR, odborných panelů a oborových komisí. Kontroly proběhly formou veřejnosprávní kontroly v místě sídla příjemců. Za sledované období říjen 2016 až září 2017 bylo zkontrolováno celkem 106 grantových projektů u následujících příjemců (15 institucí):

	Kontrolovaná instituce	Počet projektů
1	Ústav termomechaniky	2
2	České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební	6
3	Fyziologický ústav	43
4	Archeologický ústav AV ČR, v.v.i.	1
5	Univerzita Karlova v Praze, Evangelická teologická fakulta	1
6	Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta	1
7	Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta	2
8	Ústav experimentální medicíny AV ČR, v.v.i.	2
9	Ústav pro jazyk český AV ČR, v.v.i.	1
10	Geofyzikální ústav AV ČR, v.v.i.	8
11	Česká geologická služba	1

12	ŠKODA AUTO VYSOKÁ ŠKOLA o.p.s.	1
13	Ústav makromolekulární chemie AV ČR, v.v.i.	32
14	Ústav fyziky plazmatu AV ČR, v.v.i.	4
15	Ústav mezinárodních vztahů, v.v.i.	1
	Celkem kontrolovaných projektů	106

Poznatky z působení KR v průběhu kontrolní činnosti a spolupráce s předsednictvem GA ČR

O kontrolní činnosti a spolupráci s předsednictvem GA ČR je možné konstatovat:

1. **Komunikace mezi KR a předsednictvem** standardně probíhá formou vzájemná přítomnost na pravidelných zasedáních předsednictva, resp. kontrolní rady. Tato praxe znamená velmi důležitý dialog, který přispívá k vzájemné informovanosti a rychlému řešení potenciálních problémů. Pro zlepšení komunikace uvnitř GA ČR významnou měrou přispívá i **společné zasedání KR a předsednictva GA ČR**. V hodnoceném období se uskutečnilo koncem března 2017. Na společném zasedání předsedkyně GA ČR informovala o aktuálních otázkách, které jsou na úrovni předsednictva diskutovány; kontrolní rada poskytla zpětnou vazbu členům předsednictva GA ČR ve vztahu k systému výběru návrhů projektů a hodnocení jejich výsledků. Hlavní body jednání lze shrnout následovně:

- a. **Odložené závěrečné zprávy.** Členové kontrolní rady považují za nestandardní vysoký počet odložených závěrečných zpráv (cca 29 % u standardních projektů a cca 35 % u postdoktorských projektů). Zejména v posledním roce došlo k nárůstu tohoto počtu ve společenských a humanitních vědách (více než 60 % řešitelů požádalo o odložení hodnocení závěrečné zprávy). Důvody lze považovat za objektivní: jednak druh a rozsah publikačních výstupů, jakož i na to navazující dlouhé recenzí řízení. Odložení hodnocení závěrečné zprávy však může být považováno i za nedodržení harmonogramu řešení projektu. Na základě proběhlé diskuse jsme dospěli ke společnému závěru, že řešením by bylo prodloužení doby řešení grantového projektu na 4 roky, přičemž poslední rok řešení by byl zaměřen jen na vytvoření

výsledku řešení a tento poslední rok by již nebyla poskytnuta finanční podpora na řešení projektu z rozpočtu GA ČR.

- b. **Vícenásobná dedikace publikačních výstupů.** Při hodnocení dílčích a závěrečných zpráv o řešení projektu se opakovaně vyskytuje vícenásobná dedikace publikačních výstupů na víc projektů. Vzniká otázka, jaký počet dedikací je ještě přijatelný a na jaký typ projektů lze vícenásobné dedikace akceptovat. Na základě diskuse jsme dospěli k závěru, že nelze v tomto směru stanovit závazná kritéria. Publikaci lze uznat jako výsledek řešení grantového projektu pouze tehdy, je-li v ní výslovně uvedeno, že práce byla uskutečněna za finanční podpory poskytovatele a současně je uvedeno registrační číslo příslušného grantového projektu, přičemž v případě dedikace jedné publikace více projektům je třeba zdůvodnění v dílčí či závěrečné zprávě.
- c. **Dedikace výstupů nesouvisejících s projektem.** Při hodnocení dílčích a závěrečných zpráv o řešení projektu bylo zjištěno, že řešitelé ve snaze splnit plán publikačních výstupů, které uvedli v návrhu projektu, vykazují výstupy, které nesouvisejí zcela s tématem projektu nebo byly zaslány do tisku ještě před zahájením řešení grantového projektu. V této oblasti byla dosažena shoda, že ani jeden z těchto typů výstupů nelze uznávat jako výsledek řešení projektu.
- d. **Obměna a příprava nových členů hodnotících panelů a oborových komisí.** V tomto roce proběhla opět významná obnova odborníků, kteří budou posuzovat návrhy projektů a hodnotit zprávy o řešení projektů v následujících letech. Vzhledem k tomu, že ne všechny zásady hodnocení lze formalizovat, kontrolní rada apeluje na zabezpečení přenosu pozitivních zkušeností, jakož i etických principů hodnocení, které mohou zabezpečit zejména členové předsednictva GA ČR pravidelnou účastí na jednání hodnotících panelů a oborových komisí.

2. **Objektivita hodnocení návrhů projektů a zpráv o řešení projektů.**

- a. Při zasedání poradních orgánů je důsledně vyžadováno, aby se členové panelu, kteří mají zaměstnanecký poměr ve stejné instituci jako navrhovatel/spolunavrhovatel nebo řešitel/spoluřešitel projektu, neúčastnili příslušného jednání. V některých vědních oborech však existuje pouze několik málo špičkových pracovišť a z těchto pracovišť pak pochází několik členů panelu. Aby došlo k **vyločení možného konfliktu zájmů**, je pak při projednávání projektů velká část členů panelu mimo jednacích místnost a hodnocení se neúčastní, což část členů poradních orgánů hodnotí negativně. KR ve shodě s předsednictvem GA ČR vyžaduje, aby byla důsledně dodržována

pravidla k zamezení konfliktu zájmů a nemohlo tak docházet k nežádoucímu ovlivnění objektivnosti soutěže a hodnocení projektů. Mezi opatření v tomto směru patří i přísnější **hodnocení návrhů projektů členů panelu** dalšími nezávislými zahraničními posuzovateli. Cílem je omezit možnost neoprávněného zvýhodnění členů panelů při hodnocení projektů. I když se toto opatření setkává s nevolí některých členů poradních orgánů (navrhovatelů projektů), bude i nadále dodržované.

- b. **Kvalita posudků.** Stalo se již standardem, že pro všechny projekty, které nebyly vyřazeny ze soutěže v prvním kole, jsou získány alespoň dva nezávislé zahraniční posudky. Využívá se přitom systém SciVal, který umožňuje nacházet vhodné oponenty podle vědní oblasti, do které projekt patří. Ukazuje se přitom, že právě kvalitní zahraniční posudky vedou ke zvýšení transparentnosti procesu hodnocení návrhů projektů. Problémem u některých posudků je jejich stručnost a obecnost hodnocení, která je pak důvodem pro stížnosti neúspěšných žadatelů. Je nutné věnovat tomuto problému pozornost, aby závěrečné zdůvodnění rozhodnutí o neudělení podpory financování bylo řádně **vyargumentováno**. Zvláštní pozornost je nutné věnovat projektům, u kterých se hodnotitelé neshodli (což se vyskytuje zejména u zahraničních posuzovatelů).
3. **Finanční přiměřenost návrhů projektů.** Prvořadým kritériem rozhodování o návrzích projektů je jejich originalita, kvalita, úroveň zpracování, plánované výstupy, jakož i předpoklady navrhovatele k dosažení cílů projektu. Návrh rozpočtu projektu je pak posuzován vzhledem k cílům a plánovaným výstupům projektu. Je možné konstatovat, že finanční přiměřenost a soulad čerpání finančních prostředků se zadávací dokumentací a návrhem projektu se stal jedním ze standardních kritérií hodnocení projektů členy hodnotících panelů.
4. **Projekty na podporu excelence.** V únoru a březnu 2017 probíhalo hodnocení projektů na podporu excelence. Tyto projekty jsou buď sedmileté a byly hodnoceny po pěti letech, případně pětileté a byly hodnoceny po třech letech řešení. Při hodnocení dílčích zpráv se zjistilo, že projekty zpravidla dosahují plánované publikační výstupy z hlediska jejich počtu; u některých z nich je však kvalita výstupů spíše na úrovni standardních projektů. Obdobně se ukazuje, že ne u všech projektů se dosáhl synergický efekt spojením několika pracovišť; řešení má spíše charakter paralelního řešení projektů na samostatných pracovištích. Nedosáhlo se ani předpokládaného zapojení doktorandů do řešení projektů. Zejména ve společenských vědách je problematická i zahraniční spolupráce při řešení projektu. Kontrolní rada podporuje snahu předsednictva připravit vyhlášení nové skupiny grantových

projektů, které budou nahrazovat projekty na podporu excelence v základním výzkumu a předcházet nedostatkům, které byly identifikované v rámci řešení projektů excelence.

Vyřizování stížností podaných do KR

Významným úkolem v činnosti KR je také **projednávání a vyřizování podnětů** navrhovatelů projektů, námitek a stížností na porušení podmínek veřejné soutěže při hodnocení návrhů projektů, hodnocení řešení projektů a dosažených výsledků. V tomto procesu se KR GA ČR soustřeďuje především na to, zda byla ve všech rovinách posuzovacího procesu dodržována ustanovení zadávací dokumentace veřejné soutěže, zda panely a oborové komise postupovaly transparentně a zda byl celý proces hodnocení v souladu s podmínkami veřejné soutěže. KR GA ČR si je zároveň vědoma, že nemůže a ani nechce nahrazovat odbornou činnost panelů a oborových komisí, kde zasedají významní odborníci příslušného oboru, ani činnost zahraničních expertů.

V časovém rozmezí od října 2016 do března 2017 bylo doručeno celkem 19 stížností na neudělení podpory navrhovaným projektům (odvolání proti neudělení grantové podpory), resp. stížností na nesouhlas s výsledkem oponentního řízení projektu a následným rozhodnutím předsednictva. Šlo o odvolání proti neodeslání návrhu projektu zahraničním oponentům, stížnosti na hodnocení návrhu projektu či žádosti o jeho přezkoumání, připomínky k posudkům případně k neuznání vykazovaných publikací. **Všechny žádosti doručené v hodnoceném období byly ze strany KR vyřízeny.**

Dále uvádíme **přehled stížností**, kterými se zabývala KR ve sledovaném období. Uvedeno je registrační číslo přihlášky projektu, obecný důvod stížnosti, uchazeč/příjemce a výsledek šetření KR.

Stížnosti:

14-33094S Žádost o podrobné vysvětlení zamítnutí převodu finančních prostředků, Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-01042S Odvolání proti rozhodnutí o neudělení grantové podpory, Biofyzikální ústav AV ČR, v.v.i; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-12567S Odvolání proti neodeslání návrhu projektu externím oponentům, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-03194S Stížnost na hodnocení návrhu projektu, Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR, v.v.i.; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-13979S Žádost o přehodnocení návrhu projektu, Univerzita Karlova v Praze, Evangelická teologická fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-22139S Nesouhlas s rozhodnutím o nepodpoření návrhu projektu, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Fakulta chemicko-inženýrská; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-16985Y Žádost o přezkoumání hodnocení návrhu projektu, Vysoká učení technické v Brně, Fakulta informačních technologií; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-07425Y Podnět k prošetření hodnocení návrhu projektu, Masarykova univerzita v Brně, Přírodovědecká fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-17314Y Připomínky k posudkům, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-10602S Odvolání, Masarykova univerzita v Brně, CEITEC; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-00788S Nesouhlas s hodnocením, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-23509S Nesouhlas s hodnocením, Biologické centrum AV ČR, v.v.i.; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-14864S Žádost o přezkoumání hodnocení návrhu projektu, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-20666J Rozklad k zamítnutí podpory, České vysoké učení technické v Praze, Fakulta stavební; nebyla porušena pravidla GA ČR.

P405/12/0926 Žádost o přezkoumání, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i.; nebyla porušena pravidla GA ČR.

15-14228S Vyjádření k hodnocení DZ, Ústav chemických procesů AV ČR, v.v.i.; nebyla porušena pravidla GA ČR.

15-19542S Vyjádření k neuznání publikace, Ústav chemických procesů AV ČR, v.v.i.; nebyla porušena pravidla GA ČR.

13-04420S Žádost o přehodnocení projektu, Fyziologický ústav AV ČR, v.v.i.; nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-21151Y Reakce na odstoupení od smlouvy, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

16-01312S Reakce na odstoupení od smlouvy, Univerzita Karlova v Praze, Matematicko-fyzikální fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

17-06684S Stížnost na výběr českých oponentů, Mikrobiologický ústav AV ČR, v.v.i.; nebyla porušena pravidla GA ČR.

18-07186Y Žádost o přezkoumání rozhodnutí o vyřazení, Univerzita Palackého v Olomouci, Přírodovědecká fakulta; nebyla porušena pravidla GA ČR.

V porovnání s předešlým obdobím došlo k poklesu řešených stížností. Důvody nelze jednoznačně identifikovat. Lze to jednak připsat vyšší úspěšnosti navrhovatelů ve výběrovém řízení, ale i transparentnosti procesu posuzování žádostí. Kontrolní rada bude i nadále sledovat meziroční trend.

Spolupráce KR s ostatními složkami GA ČR

Hlavním partnerem pro plnění funkcí stanovených zákonem bylo pro KR předsednictvo GA ČR. Jak již bylo konstatováno, v celém uplynulém období byla spolupráce KR s předsedou/předsedkyní GA ČR a celým předsednictvem GA ČR na velmi dobré úrovni.

Velice těsná spolupráce probíhala s Kanceláří GA ČR vedené Ing. Ladou Knetlovou, především s úsekem kontroly vedeným Ing. Martinou Vondráčkovou. Kontrolní rada ve spolupráci s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR vykonávala dohled nad činností celé GA ČR, takže kontrolovala jak činnost předsednictva a jeho poradních orgánů, tak i účelnost a efektivitu využití finančních prostředků rozdělených na jednotlivé grantové projekty. Spolupráce s úsekem kontroly je pro

úspěšnou činnost KR nezbytná, neboť tento úsek zajišťuje členům KR podklady pro jejich kontrolní činnost a zajišťuje administrativu kontrolní rady.

Závěr

Kontrolní rada GA ČR plnila během období od října 2016 do konce září 2017 všechny úkoly, které jí stanovuje zákon č. 130/2002 Sb., resp. jeho novela obsažená v zákoně č. 110/2009 Sb. Kontrolní rada standardně vykonávala ve sledovaném období kontrolu činnosti GA ČR, vyřizovala stížnosti na neudělení finanční podpory projektům, projednávala a předkládala návrhy na zlepšení činnosti GA ČR a prováděla fyzické kontroly při jednání panelů, oborových komisí a předsednictva za účelem dohledu nad transparentností procesu posuzování návrhů projektů. Ve spolupráci s úsekem kontroly Kanceláře GA ČR kontrolovala čerpání finančních prostředků a zaměřila se na případné neoprávněné nakládání s finančními prostředky. Členové KR se aktivně účastnili práce, jak účastí na pravidelných schůzích, tak zejména účastí na jednáních panelů, oborových komisí a předsednictva GA ČR.

V této činnosti bude KR pokračovat i nadále, tj. v rámci zákonem daných kompetencí bude nadále navrhopat opatření na zlepšení činnosti GA ČR a pozornost bude věnovat i kontrole čerpání finančních prostředků poskytnutých GA ČR na řešení grantových projektů a tím přispívat ke zlepšení činnosti celého systému podpory základního výzkumu.

V Praze, dne 19. října 2017

Zpracovala:

prof. Ing. Mária Režňáková, CSc., místopředsedkyně KR GA ČR